

РЕИНТЕГРАЦИЈА КАКО ИМПЕРАТИВ ДЕЦАТА ПОВРАТНИЦИ НА ЗАПАДЕН БАЛКАН

Од 2012 година 1.070 државјани на земјите од Западен Балкан заминале да живеат и да се борат на териториите контролирани од терористичките организации во Сирија и во Ирак. Од нив, во времето на заминување 200 лица биле малолетни. Со текот на годините, уште голем број деца биле родени во арената на сирискиот и на ирачкиот конфликт од родители државјани на земји од Западен Балкан. Од крајот на 2019 година околу 485 лица се вратиле дома, со што Западен Балкан станал регион со најголема концентрација на повратници од Сирија и од Ирак во Европа. Уште неколку стотици лица, главно малолетници, остануваат во стапица во несигурните услови во Сирија, со неизвесни изгледи за враќање. Голем број земји се справуваат со ситуацијата во која не знаат што да прават со државјаните што отишле да живеат и да се борат во таканаречената Исламска држава (ИД) „калифат.“ Меѓутоа, искуството и разбирањето на она што го олеснува ефикасното ангажирање кај повратниците од Сирија, особено кај децата повратници од Сирија, е во раните фази. Оваа Студија за политиките дава препораки за начините за пристап до рехабилитацијата и реинтеграцијата (РР) на деца повратници на Западен Балкан, комбинирајќи ги новите добри практики со водечките принципи на конвенциите, договорите и на протоколите фокусирани на правата на децата.

За повеќе информации, види: Адриан Штуни, [Реинтеграција Како Императив: Децата Повратници На Западен Балкан](#), *The RESOLVE Network*, 2020.

ПРЕПОРАКИ

Усвојување на проактивен и инклузивен мултиагенциски пристап, обврзувајќи се на долгорочна стратегија за рехабилитација и реинтеграција. Владините надлежни органи треба проактивно да инвестираат во мултиагенциски партнерства и програми што се флексибилни, соодветно финансирани и инклузивни, интегрирајќи го граѓанското општество во раните фази на процесот. Меѓународните донатори и специјализираните агенции треба да обезбедат дополнително финансирање и активности за развој на капацитетите заради решавање на недостатокот на ресурси и експертиза.

Со осмислувањето на протоколи приспособени за ангажирање на малолетни повратници тие треба да се објавуваат а процесот на имплементација да се децентрализира секогаш кога тоа е можно. Пристапот за ангажирање осмислен во врска со определени потреби на малолетните лица веројатно ќе поттикне поефикасно психосоцијално закрепнување и забрзана реинтеграција на децата повратници. Објавувањето на овие насоки би овозможило додадена транспарентност, отчетност и поддршка за процесот.

Рамка и пристап за рехабилитација и реинтеграција на деца повратници преку образовниот објектив. Поради прашања на националната безбедност, некои аспекти на репатријацијата и на рехабилитацијата и реинтеграцијата на повратниците, особено на возрасните, неизбежно се поврзани со спроведувањето на законот и со кривичното правосудство. Меѓутоа, за децата, образованието и стручното усовршување се некои од најважните аспекти на рехабилитацијата и реинтеграцијата, нудејќи пат кон нова иднина, како во програмите за реинтеграција на деца војници.

Мерки за поддршка што ги утврдуваат приоритетите во најдобар интерес на децата повратници и нивна најбрза можна рехабилитација и реинтеграција во главните текови на општеството. Правосудните институции треба да дејствуваат во согласност со меѓународното право и применливите стандарди за малолетничко правосудство. Во случаи кога се бара прогонување на деца помлади од 18 години, треба да се разгледаат алтернативи за притворот пред судење и за затворањето, во согласност со Конвенцијата за правата на детето.

Процена на ризиците и на потребите заради оценување на менталната благосостојба и на нивото на траума кај деца повратници пред давање психосоцијална поддршка приспособена на индивидуалните потреби. Децата повратници биле изложени на акти на екстремно насилство и во некои случаи можеби лично доживеале екстремно насилство. Во други случаи, тие можеби учествувале во извршување на насилни екстремистички акти. Агенциите што се задолжени за јавно здравје треба да спроведуваат детални и периодични процени за да го оценат секој случај одделно.

Спроведување психометриски тестови за да се оцени интелектуалниот развој на децата повратници со цел да се обезбеди нивно точно позиционирање во образовниот систем и ако е потребно, академска помош. Овие активности веројатно ќе бидат поефикасни ако децата не се институционализирани туку добиваат академска обука и психолошка помош дома, можеби од мобилни тимови експерти. Ова може да помогне да се избегнат чувства на неадекватност, стигма и потенцијална маргинализација додека повратниците не почнат да се чувствуваат попријатно во новата социјална средина.

RESOLVE NETWORK

подобрени истражувања | практика заснована на информации | унапредена политика за насилниот екстремизам

www.resolve.net.org | [@resolvenet](https://twitter.com/resolvenet)

RESOLVE е лоцирана во Американскиот институт за мир, надградувајќи го деценискиот легат на Институтот на силна ангажираност во заедници погодени од конфликт.